

Oponentský posudek bakalářské práce FHS UK

Lukáš Balíček: *Profesionalizace volnočasových organizací pro děti a mládež na příkladu vzdělávacích a výchovných systémů*

Lukáš Balíček si pro svou bakalářskou práci zvolil relevantní sociologické téma zaměřené na profesionalizaci OOS, přičemž se rozhodl realizovat empirický kvalitativní výzkum s cílem porozumět tomu: „jak se projevuje profesionalizace ve vzdělávání dobrovolníků ve vzdělávacích organizacích pro děti a mládež?“ (s. 17). Práce má standardní strukturu empirické práce. V následujících bodech se vyjádřím k jednotlivým částem, kde shledávám určité problémy, o kterých by bylo vhodné diskutovat u obhajoby.

Teoretická část:

- Profesionalizace, poťažmo profesionalizace v kontextu občanské společnosti, je různými autory vymezována různě, také s ohledem to, zde jsou akcentovány více organizační změny, změny související s povahou odměny za vykonanou práci či typ vědění, které je využíváno aktéry pro jednání. Autorovi se podařilo v jednotlivých vymezeních profesionalizace zorientovat jen částečně. Jeho prezentace vymezení profesionalizace v teoretické části nepůsobí zcela systematicky.
- Domnívám se, že kapitola 2.3. - Profesionalizace v oblasti vzdělávání ve volnočasových organizacích - nebyla zcela vhodně pojmenována vzhledem k obsahu. Kapitola spíše pojednává o organizačních aspektech profesionalizaci obecně.
- Výzkumnou otázku student směřuje k tématu profesionalizace v kontextu vzdělávání dobrovolníků. Domnívám se, že tomuto kontextu profesionalizace mohla být v teoretické části práce věnována větší pozornost. Protože poznatky o profesionalizaci v kontextu organizačních změn, které se teoretické části práce objevují především, je možno uplatnit jen omezeně.
- V teoretické části autor pracuje s omezeným rozsahem titulů. Škoda jen, že nesáhl také po zahraniční, novější literatuře a tak např. poznatky o profesionalizaci OOS dostupném v českém jazyce nerozšířil.

Metodologie:

- Zvolená metodologická strategie je vhodná. Jen v metodologické části mohla být tato volba zdůvodněna s využitím metodologických argumentů (ne s odkazem na doporučení vedoucí práce). Budu ráda, když toto studující doplní u obhajoby.
- Autor sám uvádí v metodologické části, že: „Využití hloubkového rozhovoru nám dává možnost sbírat data o zkoumaném jevu z pohledu respondentů.“ Toto však nezohledňuje ve formulaci výzkumných otázek. Jak by mohla vypadat vhodná výzkumná otázka, která toto zohledňuje?
- V metodologické části práce se dozvídáme jen omezené informace o rozhovorech samotných, např. jak byly rozhovory dlouhé. Postrádám také bližší kontextové informace o samotných informátorech (např. věk, role v organizaci, délka působení v organizaci, atd.).
- Také se v metodologické kapitole nedozvídáme o způsobu analýzy rozhovorů. Bylo použito otevřené nebo spíše uzavřené kódování, jak se jeví z prezentovaných dat?

Proč? O analýze dokumentů se jen dozvídáme, že byla realizována obsahová analýza, ale chybí odkaz na zdroj, tak není patrné, jaký typ obsahové analýzy byl realizován.

Zjištění

- V kapitole 3.7. jsou popisovány jednotlivé organizace, jejichž zástupci byly do výzkumu vybráni. Je otázkou, k čemu tato část má sloužit. Zda uvedené informace jsou potřebné pro zodpovězení výzkumné otázky. Z textu to není patrné. Uvedené informace nejsou dále analyzovány, interpretovány.
- Další kapitola se věnuje popisu vzdělávacího systému jednotlivých organizací. I zde se student uchyluje k popisu a ani z kapitoly 3.9., která se věnuje srovnání vzdělávacích systémů organizací, nedochází k interpretaci poznatků, tak aby byl kladen důraz na výzkumné téma profesionalizace. Není jasné z popisu vzdělávacího systému, co nám tento popis říká o profesionalizaci dobrovolníků.
- V kapitole 4, kde jsou představeny výstupy z analýzy rozhovorů jsou na úvod představeny jednotlivá témata pro rozhovor. Mohl by student okomentovat v kontextu vymezení profesionalizace, se kterým pracoval (Jak student chápe profesionalizaci? K jakému z uvedených vymezení profesionalizace se přiklání ve svém výzkumu?), proč se v rozhovoru věnoval právě jednotlivým tématům.
- Problémem dalších kapitol této části bc. práce je nejasné vymezení profesionalizace, potažmo dalších pojmů, které jsou uváděny. Např. Jedním z rysů profesionalizace je byrokratizace. Co rozumí vybraní autoři byrokratizací v kontextu profesionalizace je uvedeno v teoretické části práce. Pro analýzu však je vybrána jiné vymezení (porovnej str. 15/16 vs. 40). Vzhledem k tomu, v rámci analýzy bylo použito nejspíš kódování s využitím předem definovaných kódů, je nanejvýš důležité tyto kódy definovat přesně, tak aby bylo patrné, co je možno daným kódem označit.
- Se způsobem kódování souvisí také formulace závěrů. V závěru je uvedeno, že se vliv profesionalizace je patrný v organizacích spíše v podobě zvyšování kompetencí dobrovolníků. Pokud však probíhalo kódování s předem definovanými kódy, tak je otázkou, zda tento závěr je možné formulovat. Škoda, také že se v závěru student nevrací k výzkumné otázce a společně na základě dat a teoretických poznatků neprezentuje detailnější porozumění toho, jak se projevuje profesionalizace ve vzdělávání dobrovolníků ve vzdělávacích organizacích pro děti a mládež na úrovni byrokratizace, standardizace, atd. Spíše se pouští do porovnání míry profesionalizace jako takové u jednotlivých organizací, k čemuž se domnívám kvalitativní výzkum neposkytuje zcela relevantní data.

Práci v mnoha ohledech spatřuji jako zdařilou. Domnívám se však, že Lukáši Balíčkoví se zcela nepodařilo „poprat“ s analýzou dat tak, aby zjištění bylo možné vnímat jako přesvědčivá, validní. Proto navrhuji práci hodnotit známkou velmi dobře - dobře s přihlédnutím k obhajobě.

Magdaléna Šťovíčková Jantulová

V Praze 4.9.2023